

Høgskolen i Bergen

Saksbehandler: Ståle Berglund
Tlf: +47 55 58 75 72

HØGSKOLEN
I BERGEN

BERGEN UNIVERSITY COLLEGE

Kunnskapsdepartementet

Oslo

Vår dato: 31.10.2014

Vår ref: 2014/2354

Deres dato:

Deres ref: 14/2719

Innspill fra Høgskolen i Bergen til arbeidet med fremtidig struktur i universitets- og høgskolesektoren

Vi viser til brev fra kunnskapsministeren av 26. mai 2014 og oversender med dette Høgskolen i Bergen sitt innspill til arbeidet.

Med hilsen

Sign.

Ole Gunnar Søgne
rektor

Sign.

Audun Rivedal
høgskoledirektør

Vedlegg

1 HiBs innspill til strukturmeldingen

HØGSKOLEN I BERGEN
BERGEN UNIVERSITY COLLEGE

+47 55 58 75 00
post@hib.no
hib.no

ORG.NR: 974 652 366

CAMPUS KRONSTAD:

Inndalsveien 28
5063 Bergen

CAMPUS MØLLENDALSVEIEN:

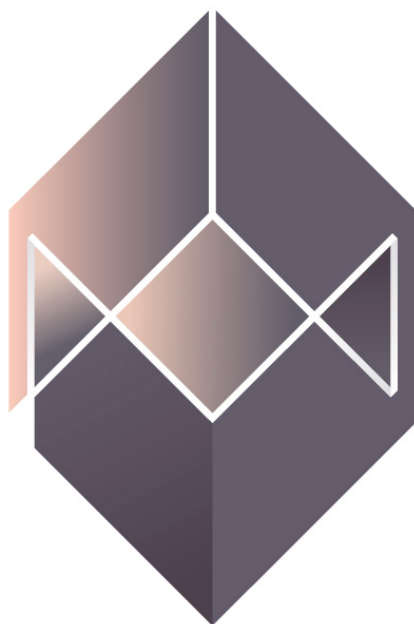
Møllendalsveien 6-8
5009 Bergen

POST:

Postboks 7030
N-5020 Bergen

FAKTURA | INVOICE:

Fakturamottak
Postboks 363 Alnabru
N-0614 Oslo

HØGSKOLEN I BERGEN

BERGEN UNIVERSITY COLLEGE

Innspill til arbeidet med framtidig struktur i
universitets- og høyskolesektoren

Bergen 31.10.2014

Innhold

Sammendrag	2
1. Historiske linjer	3
2. SAKS-arbeidet ved HiB og i UH-nett Vest	4
Interne prosesser ved HiB	4
Prosesser i UH-nett Vest-nettverket	5
3. Det endelige vedtaket i HiB-styret 22.10.14	6
4. HiBs i utvikling 2003-2014 og strategiske posisjon i 2020.....	8
5. Vurdering av HiBs muligheter og utfordringer.....	10
6. HiBs posisjon overfor Universitetet i Bergen	11
7. SAKS i andre landsdeler/regioner.....	12
VEDLEGG:	13
Vedlegg 1: Studenttallsutvikling 1994-2013.....	13
Vedlegg 2: Førstestillinger og professorer 2004 - 2013	14
Vedlegg 3: Publiseringspoeng HiB 2010-2013.....	15
Vedlegg 4: Universitetsambisjon 2020.....	16
Vedlegg 5A: Ingeniørutdanning på Vestlandet 2013 - Kandidater bachelor i ingeniørfag	17
Vedlegg 5B: Lærerutdanning på Vestlandet 2013 - Kandidater grunnskole- og barnehagelærer	18
Vedlegg 5C: Helse- og sosialfaglig utdanning på Vestlandet 2013 - Kandidater bachelor.....	19
Vedlegg 6A: Nøkkeltal for UH-nett Vest.....	20
Vedlegg 6B: Nøkkeltal for UH-nett Vest - førstestillinger	21
Vedlegg 6C: Nøkkeltal for UH-nett Vest – Kandidattall 2013.....	22
Vedlegg 6D: Nøkkeltal for UH-nett Vest – ledelse, administrasjon og studenttall	23
Vedlegg 6E: Nøkkeltal for UH-nett Vest – Vitenskapelig publisering 2013	24
Vedlegg 6F: Nøkkeltal for UH-nett Vest – Publikasjonspoeng pr UFF-årsverk 2013.....	25
Vedlegg 7: Total kandidatproduksjon 2013 - Ulike institusjoner og konstellasjoner.....	26

Sammendrag

Høgskolen i Bergen (HiB) er den største høgskolen på Vestlandet med ansvar for samfunnsviktige profesjonsutdanninger. Høgskolen er lokalisert i landets nest største region med en voksende befolkning og et mangfoldig og industritungt næringsliv. Høgskolen driver flere av de aller største utdanningene i landet, og på områder der behovet for høyt utdannet arbeidskraft vil øke i tiden som kommer. HiB er viktig for Vestlandet – vi leverer ingeniører til hele landsdelen, og innen både lærerutdanning og helse- og sosialfag har HiB storregionansvar for flere av utdanningene.

HiB har på 2000-tallet hatt en god utvikling på de fleste områder og har i dag en størrelse som tilsier at institusjonen kan utvikle seg videre og møte fremtidens utfordringer på egen kjørl. I bestillingen fra KDs politiske ledelse er vi imidlertid blitt bedt om å se oss selv i et institusjonslandskap med færre institusjoner der vi blir bedt om å se på hvordan vi gjennom sammenslåinger kan styrke oss selv og der vi kan styrke andre.

22.10.14 gjorde styret ved Høgskolen i Bergen følgende enstemmige vedtak:

1. *HiB ønsker å videreutvikle sin faglige profil som er profesjons- og arbeidslivrettet. Vårt langsiktige mål er å bli et profesjonsuniversitet på Vestlandet. Styret ser to alternative veier for å realisere dette:*
 - o *Fusjon mellom høgskoler på Vestlandet med mål om å etablere et profesjonsuniversitet, med HSH, HiSF og HiVo som aktuelle fusjonspartnere.*
 - o *Fusjon mellom HiB og UiB. En slik fusjon kan også inkludere andre høgskoler i regionen.*
2. *Styret gir rektor og høgskoledirektør fullmakt til å ferdigstille innspillet til KDs strukturmelding på bakgrunn av styrets drøftinger.*

Høgskolestyret ønsker å svare best mulig på bestillingen, men per dato er det knyttet betydelig usikkerhet til hvordan institusjonslandskapet vil bli på Vestlandet. Mulige endringer i finansieringsmodellen for høyere utdanning og forskning er en annen usikkerhetsfaktor. Dette er viktige grunner til at styret ønsket å gjøre et vedtak med to alternative veier.

En mulig vei for HiB er å fusjonere med andre høgskoler på Vestlandet. Da vil vi uten tvil kunne videreføre vår profesjonsprofil og styrke grunnlaget for å realisere HiBs ambisjon om universitetsstatus i 2020. Alle de tre nevnte høgskolene er veldrevne institusjoner som er svært viktige for sine regioner. HiB vil kunne styrke disse institusjonene på flere områder på samme måte som det er fagmiljøer på alle de tre institusjonene som vil styrke og supplere fagmiljøer på HiB.

Den andre mulige veien er fusjon med UiB. En slik fusjon vil styrke fagmiljøene på HiB på en rekke områder, og den brede kontakten HiB har med samfunns- og næringsliv vil komme UiB til gode. En fusjon i Bergen mellom UiB og HiB vil styrke Bergen som kunnskapsby og Vestlandet som nasjonalt tyngdepunkt.

1. Historiske linjer

HiB ble etablert 1. august 1994 ved sammenslåing av seks statlige høgskoler i Bergen. Det var, ulikt fusjoner i flere andre landsdeler, ingen distriktshøgskoletradisjon ved disse høgskolene. Alle seks var primært undervisningsorienterte høgskoler med et samlet studenttall på vel 4000 det første tiåret.

Alt i 1995 ble universiteter og høgskoler formelt likestilt i lovverket. I forlengelsen av Mjøs-utvalget (2002) og Kvalitetsreformen i 2003, ble felles lov for UH-sektoren revidert i 2005. I 2008 leverte Stjernø-utvalget sin innstilling med forslag om sammenslåinger til 8-10 store utdanningsinstitusjoner. I Stortinget ble det bestemt at slike fusjoner skulle skje frivillig, og regjeringen fulgte opp med å bevilge 50 millioner kr årlig til såkalte SAK-prosesser.

På Vestlandet tok UiB i 2009 initiativ til å etablere UH-nett Vest, et samarbeidsnettverk for selvstendige institusjoner bestående av UiB, HiB, HSH og HiSF. Senere kom HiVo med og fra 2014 også UiS. Samarbeidet har omfattet både utdanningstiltak, forskningsprosjekter, administrativt samarbeid og studentsamarbeid. Det er etablert felles møtesteder, ulike samarbeidsfora og felles konferanser. Det er avsatt årlige midler fra deltakende institusjoner, og nettverket har mottatt SAK-midler for å stimulere til samarbeid særlig innen den nye lærerutdanningen (GLU) og senere den nye barnehagelærerutdanningen (BLU). Innen teknologifeltet har institusjonene fra HiÅ til UiS samarbeidet i TeknoVest-nettverket som ble etablert i 2004. Fra 2010 har nettverket vært tilknyttet UH-nett Vest.

Ved HiB har høgskolestyret gjennom strategiske planer meislet ut veien mot 2020. I gjeldende strategiplan 2011-2015 ligger faglig profilering og satsing fast. Høgskolestyret vil våren 2015 starte arbeidet med ny strategisk plan 2016-2020.

I 2009 hadde HiB på sin side behov for å få avklart interessen fra de andre høgskolene i nettverket for et mer forpliktende samarbeid mot et profesjonsuniversitet på Vestlandet. Etter henvendelser til HSH, HiSF og HiVo ble det vinteren 2010 klart at det ikke var grunnlag for å arbeide mot en slik felles institusjon.

Høsten 2013 lanserte Solberg-regjeringen en 7-punktsplan for utvikling av høyere utdanning og forskning i Norge. Punktene som vil få mest betydning for HiB er strukturreform, endringer i finansieringsmodellen og lærerutdanningsløftet. I mai 2014 kom bestillingen til institusjonene om den kommende SAKS-reformen. Innen 1. november skal alle statlige UH-institusjoner sende styrevedtatte innstillinger til KD om sine 2020-strategier, og hvordan de ser seg selv i et nytt institusjonslandskap med færre institusjoner. Alle foreslåtte endringer skal begrunnes med økt kvalitet, faglig robusthet og effektivitet.

Slik HiB ser det kan varslede endringer i finansieringsmodellen få stor betydning for både strategi 2020 og posisjonering i institusjonslandskapet. Beklageligvis vil ikke disse endringene være kjente før tidligst i januar 2015.

2. SAKS-arbeidet ved HiB og i UH-nett Vest

Interne prosesser ved HiB

Brevet fra KD av 26. mai ble tatt opp til første drøfting i styremøte av 12. juni i år. Primo august nedsatte høgskolens ledelse en sentral arbeidsgruppe til å forberede første innspill til departementet i saken. Arbeidsgruppen bestod av rektoratet, høgskoledirektør, de tre dekanene samt utdannings- og forskningsdirektør. Både arbeidsgruppen og avdelingene ble bedt om å forberede innspill med utgangspunkt i følgende fire fokusområder:

- A. Fokus Høgskolen i Bergen som egen institusjon
- B. Fokus på arbeidsdeling og faglig konsentrasjon i Bergen
- C. Fokus profesjonsutdanning på Vestlandet
- D. Fokus UH-nett Vest

Alle avdelingene leverte innspill med grundige drøftinger av de fire alternativene og med konklusjoner om foretrukne alternativer.

Avdelingen for lærerutdanning viser til at de representerer den største og mest robuste lærerutdanningsinstitusjonen på Vestlandet og kan ta en ledende rolle i å sikre en gjennomgående god kvalitet i lærerutdanningene, med stor bredde i fag og programmer fra bachelor-, master- til og med doktorgrad. Avdelingens foretrukne modell heller i retning av modell C. Avdelingen mener seg robust nok til å kunne styrke alle øvrige lærerutdanningsinstitusjoner på Vestlandet og bidra til høyere kvalitet og faglig robusthet i lærerutdanningsprogrammene gjennom samarbeid og arbeidsdeling. Avdelingen fremhever særskilt sine muligheter, gjennom det godkjente doktorgradsprogrammet *Studier av danning og didaktiske praksiser*, til å bidra strategisk til oppbygging av førstekompetanse, veilederkompetanse på master- og doktorgradsnivå og forskning både internt ved avdelingen og ved de øvrige høgskolene.

Avdeling for helse- og sosialfag drøfter de fire alternativene uten å konkludere entydig, men i henhold til bestillingen sees alternativ A) lite realistisk, mens D) erfaringsvis har en organisering som ikke gir god nok gjennomføringskraft. Avdelingen fremholder særlig viktigheten av det tette og gode samarbeidet og nærheten til praksisfeltet, samarbeid med regionens helseforetak, og med de private institusjonene som grunnlag for videreutvikling av kvalitet i profesjonsutdanningene. Høgskolen samarbeider også godt med noen av de øvrige statlige høgskolene på avdelingens fagområder, selv om disse høgskolene på noen områder også er konkurrenter. Avdelingen fremholder at høgskolen har storregionansvar for flere utdanninger (fysioterapi, ergoterapi, radiografi og bioingeniørutdanning).

Det konkluderes med at avdelingen vil kunne bli faglig styrket på flere områder ved sammenslåing med relevante helse- og sosialfaglige miljøer på UiB. Fagområdene har i dag allerede et utbredt faglig samarbeid innen undervisning, men særlig framheves viktigheten av det faglige samarbeidet innen forskning med felles prosjekter og publikasjoner. Å bygge enda mer enhetlige utdanningsløp, og samordning av programmer, anses som viktig og ønskelig.

Avdeling for ingeniør og økonomifag konkluderer med at det beste scenariet for å oppnå økt kvalitet, styrket handlingsrom og faglig robusthet, er en fusjon med UiB der avdelingen kan inngå som eget fakultet. Felles ledelse vil også styrke evnen til møte regionens behov og fange opp nye muligheter. Fusjoner med UiS, UiA og/eller HiÅ er også gode alternativer,

mens en fusjon med bare HSH og HSF vil medføre en relativ svekkelse av ingeniørfagene i den fusjonerte institusjonen. Det er også interessant med en fusjon med NTNU som da tar et sterkere nasjonalt ansvar for MNT-fagene. Avdelingen anser likevel alternativer som medfører deling av HiB, som radikale og krevende.

En viktig faktor for alle avdelingene er at HiB nettopp har samlet størstedelen av ansatte og studenter på etterlengtet ny campus på Kronstad med de muligheter det innebærer for videre utvikling og tverrfaglige gevinster. Det faller derfor ikke naturlig for høgskolen å foreslå at institusjonen splittes ved for eksempel at enkeltavdelinger fusjonerer med en annen institusjon.

Saken ble videre forberedt til styreseminaret 16.09.14, med påfølgende styremøte og vedtak i saken av 17. september.

Styrets enstemmige vedtak var da som følger:

«HiB ønsker å videreutvikle sin faglige profil som er profesjons- og arbeidslivsrettet. Vårt langsiktige mål er å bli et profesjonsuniversitet på Vestlandet. Vi inviterer andre institusjoner til å være med på å realisere dette målet. Dette nye profesjonsuniversitetet skal styrke samarbeidet med UiB og UiS. Begge disse universitetene vil være det nye profesjonsuniversitetets fremste samarbeidspartnere. Denne visjonen med tre sterke institusjoner vil styrke Vestlandet som utdanning- og forskningsregion i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv.»

Parallelt med arbeidet inn mot styremøtet 17.09 ble det foreløpige innspillet ferdigstilt og sendt KD 04.09.14. Styrets vedtak ble kunngjort til de øvrige institusjonene i UH-nett Vest, først uformelt til aktuelle rektorer, deretter i formelt brev av 8. oktober til høgskolene, med kopi til UiB og UiS.

Hovedfokuset i vedtaket var å bygge et sterkt profesjons- og arbeidslivsrelatert universitet, komplementært til de to øvrige universitetene og med et bredt nedslagsfelt for våre kandidater. Høgskolene er kjente for å ha gode relasjoner til, og være i godt inngrep med, både samfunns- og næringsliv. Det er viktig at dette videreføres i en ny institusjon siden prognoser viser at det vil bli økende etterspørsel etter våre kandidater i årene som kommer.

Prosesser i UH-nett Vest-nettverket

Parallelt med det interne arbeidet ved HiB har det vært kontaktpunkter mot de øvrige institusjonene som HiB samarbeider med, først og fremst gjennom styremøter og et eget rektormøte i UH-nett Vest. Det har også vært gode og konstruktive dialoger mellom dekanene ved Avdeling for ingeniør- og økonomifag og MN-fakultetet ved UiB og tilsvarende mellom dekanene med ansvar for helse- og sosialfag ved de to respektive institusjonene. Bakgrunnen for dette ligger delvis i UiBs satsing på utvikling av tematiske klynger, men også en vurdering av om fusjon mellom HiB og UiB kan være den beste løsningen for å bygge faglig kvalitet og robusthet, til beste for begge parter.

Innen UH-nett Vest har det vært to styremøter i perioden hvor strukturdebatten har vært på dagsorden. I styremøtet i juni ble det besluttet å utrede alternative modeller for videre samarbeid innen UH-nett Vest, herunder en mer tydelig nettverksmodell/konsortium etter mønster fra blant annet USA. Av ulike grunner ble denne utredningen ikke igangsatt.

Styret i UH-nett Vest møttes på nytt i Sogndal 2. september hvor struktursaken igjen var på dagsorden. Særlig de mindre institusjonene ivret for å videreutvikle ideen om autonome institusjoner bundet sammen i et enda mer forpliktende nettverksamarbeid enn det nåværende. Selv om modellen ikke var tilfredsstillende utredet, gav de større institusjonene sin tilslutning til at det ble arbeidet videre med dette som et alternativ.

25. september i år var det dialogmøte mellom kunnskapsministeren og 7 statlige UH-institusjoner på Vestlandet. HiB-styrets vedtak av 17.09.14 ble der førende for rektors innlegg under møtet.

I brev fra kunnskapsministeren av 8. oktober ble dialogmøtene oppsummert, og det ble blant annet slått fast at det vil være uaktuelt å ha et organisatorisk nivå mellom den enkelte institusjon og departementet. Dermed ble det for HiB uaktuelt å arbeide videre med alternativ D. Det betyr imidlertid ikke at samarbeidet i UH-nett Vest blir lagt ned, men at det videreføres inntil videre, og eventuelt i et nytt institusjonslandskap på Vestlandet. Vedtaket i HiB-styret 22. oktober endrer ikke på dette.

3. Det endelige vedtaket i HiB-styret 22.10.14

Arbeidet med det endelige innspillet til KDs strukturmelding ble preget av tre forhold:

- Videreføring av de interne prosessene ved HiB
- Grunnlaget for sammenslåing mellom høyskolene på Vestlandet ble usikkert
- Samtaler på rektorat og dekanivå mellom HiB og UiB

I tiden mellom styrevedtakene 17.08 og 22.10 ble det klart at HSH-styret ville be om fusjonsforhandlinger med UiS og at HiSF ville holde fast ved selvstendighetslinjen. Alt i slutten av august gjorde HiVo-styret et vedtak som orienterte institusjonen nordover og ikke sørover.

03.10 ble det holdt et møte på HiB der rektoratene og dekanene ved UiB og HiB møttes for første gang. HiBs dekaner og respektive dekaner ved UiB ble her bedt om å starte samtaler om utvidet samarbeid og utforme felles notater som innspill til både HiBs og UiBs styrebehandlinger. To av notatene, fra teknologi- og helse- og sosialfeltet forelå til HiBs styremøte der alle dekanene fikk taletid. Notatene konkluderer med at fusjon mellom UiB og HiB er det beste alternativet. Den tredje dekanen, fra AL, uttalte at samtalene dreide seg mer om samarbeid enn sammenslåing. Lærerutdanningene som gis ved de to institusjonene er komplementære. Mens HiB har en profesjonsrettet profil, er lærerutdanningene på UiB mer fagdisiplinorienterte og organisert under fire fakulteter, noe som gjør det vanskelig å komme i inngrep med UiBs samlede lærerutdanning. AL ser seg robust nok til å kunne styrke alle øvrige lærerutdanningsinstitusjoner på Vestlandet.

I tillegg forelå det et notat fra HiBs studentparlament som tydelig gikk inn for fusjon med UiB.

På dette grunnlag gjorde styret 22.10.14 følgende enstemmige vedtak:

1. *HiB ønsker å videreutvikle sin faglige profil som er profesjons- og arbeidslivrettet. Vårt langsiktige mål er å bli et profesjonsuniversitet på Vestlandet. Styret ser to alternative veier for å realisere dette:*
 - *Fusjon mellom høgskoler på Vestlandet med mål om å etablere et profesjonsuniversitet, med HSH, HiSF og HiVo som aktuelle fusjonspartnere.*
 - *Fusjon mellom HiB og UiB. En slik fusjon kan også inkludere andre høgskoler i regionen.*
2. *Styret gir rektor og høgskoledirektør fullmakt til å ferdigstille innspillet til KDs strukturmelding på bakgrunn av styrets drøftinger.*

Høgskolestyret ønsker å svare best mulig på bestillingen fra KD, men per dato er det knyttet betydelig usikkerhet til hvordan institusjonslandskapet vil bli på Vestlandet. Mulige endringer i finansieringsmodellen for høyere utdanning og forskning er en annen usikkerhetsfaktor. Dette er viktige grunner til at styret ønsket å gjøre et vedtak med to alternative veier.

En mulig vei for HiB er å fusjonere med andre høgskoler på Vestlandet. Da vil vi uten tvil kunne videreføre vår profesjonsprofil og styrke grunnlaget for å realisere HiBs ambisjon om universitetsstatus i 2020. Alle de tre nevnte høgskolene er veldrevne institusjoner som er svært viktige for sine regioner. HiB vil kunne styrke disse institusjonene på flere områder på samme måte som det er fagmiljøer på alle de tre institusjonene som vil styrke og supplere fagmiljøer på HiB. Tradisjonelt er det mot lærer- og helsefagutdanningene på Stord, lærerutdanningen i Sogndal og ingeniør- og helsefagutdanningen i Førde at samarbeidet har vært best og mest omfattende. På teknologiområdet vil ingeniørutdanningen i Haugesund være et viktig supplement til utdanningen i Bergen.

Den andre mulige veien er fusjon med UiB. En slik fusjon vil styrke fagmiljøene på HiB på en rekke områder, og den brede kontakten HiB har med samfunns- og næringsliv vil komme UiB til gode. En fusjon i Bergen mellom UiB og HiB vil styrke Bergen som kunnskapsby og Vestlandet som nasjonalt tyngdepunkt. To av HiBs tre avdelinger konkluderer med at fusjon med UiB vil være den løsningen som i fremtiden best vil ivareta regionens behov og velferdssamfunnets utfordringer.

4. HiBs i utvikling 2003-2014 og strategiske posisjon i 2020

Høgskolen i Bergen (HiB) er den største høgskolen på Vestlandet med ansvar for samfunnsviktige profesjonsutdanninger. Høgskolen driver flere av de største utdanningene i landet, og på områder der behovet for høyt utdannet arbeidskraft vil øke i tiden som kommer. HiB er viktig for Vestlandet – vi leverer ingeniører til hele landsdelen, og innen både lærerutdanning og helse- og sosialfag har HiB storregionansvar for flere av utdanningene. Sees hele Vestlandet under ett, fra Ålesund til Stavanger, er HiB den dominerende institusjonen innen både ingeniør-, lærer- og helse- og sosialfaglig utdanning (vedlegg 5A-C). Tabell 1 viser hvor studentene ble rekruttert fra i 2014. Tabellen viser at HiB er viktig for alle vestlandsfylkene, men også at andelen fra landet for øvrig er relativ høy. I de siste årene har denne vært økende.

Hordaland	Sogn og Fjordane	Rogaland	Møre og Romsdal	Resten av Norge
60 %	8 %	10 %	4 %	19 %

Tabell 1 Studentenes bostedsadresse før studiestart ved HiB

HiB har siden 1997 vært organisert som tre ganske like store avdelinger. Sammen med god kontinuitet i ledelsen har dette vært viktig for utviklingen av institusjonen. HiB er en stor utdanningsinstitusjon, men har på 2000-tallet arbeidet hardt for også å bli en sterk institusjon innen profesjonsutviklende forskning og innovasjon. Dette har skjedd parallelt med utvikling av profesjonsrettede masterprogrammer der 11 programmer per i dag er akkreditert av NOKUT.

I 2010 vedtok styret ved Høgskolen i Bergen å arbeide for å bli universitet i 2020 etter gjeldende regelverk. Dette historiske vedtaket var begrunnet i nødvendig faglig utvikling og viktigheten av å kunne tilby fulle utdanningsløp fra bachelor til doktorgrad på strategisk viktige utdannings- og forskningsområder (vedlegg 4). I 2007 ble Seksjon for forskning og ekstern samhandling etablert under ledelse av en forskningsdirektør. I 2006 etablerte høgskolen 4 forsknings- og kompetansesentre for å styrke seg faglig på strategisk viktige samfunnsområder. I 2008 ble forskningen konsentrert i 4 forskningsprogrammer som igjen ble avgjørende for at HiB-styret alt i 2010 vedtok å utvikle 3 doktorgradsområder. Vinteren 2014 ble det første doktorgradsprogrammet innen lærerutdanning akkreditert av NOKUT omtrent samtidig med at styret pekte ut et fjerde doktorgradsområde.

Gjennom de siste 10-12 årene har HiB hatt en sterk vekst i studenttall fra ca. 4500 til nær 7000 egnefinansierte heltidsstudenter (se ellers vedlegg 1 for utvikling de siste 20 årene). Tabell 2 (neste side) viser utviklingen ved HiB sammenlignet med den nasjonale. Høgskolen har hatt noe sterkere vekst i både studiepoeng- og kandidatproduksjon enn resten av landet, og en mye sterkere relativ vekst i forskningsproduksjonen. Det siste samsvarer med utviklingen ved andre sammenlignbare høgskoler.

Utvikling 2004 - 2013	Hele UH-sektoren i %	HiB i %
Studiepoengproduksjon	17	23
Kandidatproduksjon	32	35
Publiseringspoeng	84	355

Tabell 2 Vekst i utdannings- og forskningsproduksjonen 2004 – 2013 sammenlignet med hele UH-sektoren

Tabell 3 viser nøkkeltall for HiBs utvikling gjennom det siste 10 årene. Høgskolen er stadig blitt mer attraktiv og laveste karaktergrense har økt år for år. På tross av mange nye studieplasser, har forholdet mellom søkere og studieplasser ligget på mellom 2,5 og 2,8 de siste årene, et forholdstall som er blant de beste i landet. HiB er også blant de aller beste innen gjennomstrømning og studiepoengproduksjon per student. Etter ett år ekstra studier er gjennomstrømningen på nær 70 %, og studiepoengproduksjonen per student var 51,6 i 2013, ca 3 poeng høyere enn snittet for statlige høgskoler.

	2003	2013
Egenfinansierte studenter	5109	6880
Studiepoengproduksjon (60-poengenheter)	4609	5682
Kandidatproduksjon	1155	1589
Førstestillinger (inkl. professorer)	68 (20 %)	228 (43 %)
Professorer (100 %)	2	36
Stipendiater	13	36
Publiseringspoeng	37*	132
Utvexlingsstudenter (ut + inn)	121	299
Omsetning eksternt finansiert virksomhet (mill. kr)		80

*)Tall for 2004

Tabell 3 Nøkkeltall for HiBs utvikling 2003-2013

HiB har gjennom 2000-tallet gjennomført en omfattende kompetanseoppbygging (tabell 3 og vedlegg 2) og tilbyr i dag både mastergrader og doktorgrad i tillegg til et mangfold av bachelorgrader og profesjonsrettede videreutdanninger. Forskningsproduksjonen har hatt en jevn og god utvikling (vedlegg 3), men det må understrekes at antall vitenskapelige publikasjoner ikke forteller alt om resultatene innen forskning, utviklingsarbeid og innovasjon. Av over 1100 registrerte artikler o.l. i 2013 var det 289 som gav tellende publiseringspoeng. I tillegg kommer et stort antall utviklingsprosjekter som utføres i samarbeid med samfunn og næringsliv.

HiB har over relativt kort tid bygget opp en masterportefølje som bygger på de fleste av bachelorprogrammene. Alle masterprogrammene er godt forankret i profesjonene – stort sett klinisk innrettet ved AHS, didaktisk innrettet ved AL og mastergradene i teknologi og

innovasjon ved AIØ er alle på strategiske viktige områder for vår region. Teknologiprogrammene er i stor grad utviklet og drives i samarbeid med UiB, UiO og NTNU.

5. Vurdering av HiBs muligheter og utfordringer

Samfunnet er i rask endring, og på høgskolens utdanningsområder kommer det stadig nye behov for kunnskap og utvikling. I større grad enn før blir det skapt ny kunnskap utenfor høgskolen i institusjoner og bedrifter vi leverer kandidater til. Denne kunnskapen må komme undervisning og forskning til gode på samme tid som den erfaringsbaserte kunnskapen fra praksis blir integrert på en systematisk måte.

HiB har gjennomført analyser om hvilke forutsetninger som må innfris for å realisere universitetsambisjonen i 2020. Disse analysene viser at de strategiske målene er realistiske gitt at vi legger til grunn en utvikling i kommende år tilsvarende den vi har hatt de siste ti årene. Det tilsier at følgende delmål må innfris – nær 9000 studenter hvorav minst 800 på masternivå og minst 80 stipendiatstillinger. I tillegg må høgskolens faglige ansatte oppnå et kompetansenivå hvor minimum 50 % har førstekompetanse eller høyere. Forskningsproduksjonen må mer enn dobles i forhold til 2013, og årlige eksterne midler til forskningsprosjekter må økes fra dagens ca 15 mill. kr til minst 60 mill. kr i 2020.

HiBs hovedutfordring med universitetsambisjonen er utvilsomt eksterne forskningsmidler og antallet stipendiatstillinger. I tillegg er bredde og robusthet i veilederkompetanse på masternivå og særlig ph.d.-nivå en utfordring. HiB har likevel mangedoblet sin veilederkompetanse de siste ti årene, og førstestillingsandelen er per 2013 på 43 %. Det antas at høgskolen vil kunne nå 50 % i løpet av 2-3 år. Imidlertid er samlet antall stipendiatler fortsatt ikke nådd høyere enn knapt 50 % av det antall høgskolen må ha som minimum for å kunne drive fire ph.d.-programmer (80) i 2020.

De nærmeste årene vil HiB ha en betydelig avgang fra faglige stillinger. Mange av disse har solid praksiskompetanse og har bygget sin akademiske kompetanse gjennom forskning i det kliniske/praktiske feltet. Det vil være en særlig utfordring for HiB å erstatte den dobbelkompetansen disse har.

På noen områder, særlig innen teknologifag, sliter høgskolen med rekruttering av faglig personale med doktorgrad eller tilsvarende. Sammenlignet med hva næringslivet kan tilby er vi ofte ikke konkurransedyktige verken i attraktivitet eller lønn. Universitetsstatus vil utvilsomt styrke rekrutteringen av faglig personale.

Nyrekruttering til faglige stillinger skjer i økende grad gjennom nytilsatte med doktorgrad fra universiteter som noen ganger mangler den nødvendige kompetansen fra profesjonen/praksisfeltet. Dette medfører risiko for vridning mot mer akademiske forskningsinteresser og svakere tilknytning til profesjonsutviklende forskning.

HiB har fått godkjent ett ph.d.-program og har etter hvert en solid faglig portefølje knyttet opp mot lærerutdanning. Fagmiljøene innen både teknologi og helse- og sosialfag er ennå for svake og tilfredsstillende kun minimumsnivå av den fagkompetanse som skal til for å løfte et ph.d.-studium.

Det er knyttet ulike utfordringer og muligheter til de to alternative veiene i styrevedtaket av 22.10.14. Samling av profesjonshøgskoler vil gi Vestlandet en ny, stor institusjon med en profil som er tydelig profesjons- og arbeidslivsrettet. En slik løsning vil trolig også bedre

mulighetene for å utvikle et profesjonsuniversitet. Siden de øvrige høgskolene er relativt like HiB, bør en fusjon gi betydelige samordningsgevinster, både faglig og administrativt, og gi rom for å bygge kvalitet og mer robuste fagmiljø.

En komplisert geografisk struktur øker imidlertid risikoen for at ulike samordningstiltak, som for eksempel student- og ansattmobilitet kan bli suboptimale. Utnyttelse av moderne teknologi i undervisning og forskning kan motvirke dette. Ved HiBs campuser har vi nå en topp moderne undervisningsteknologi som gjør det mulig å undervise over nett/strømme forelesninger til andre institusjoner i sanntid.

Ved en fusjon med UiB må utgangspunktet være at det skal etableres en ny, stor institusjon i Bergen med et nytt mandat. Dette mandatet må ivareta både UiBs grunnforskningsambisjoner og HiBs ambisjoner på vegne av viktig profesjoner – utdanning som forskning. Det er selvsagt en risiko for at når en mindre institusjon fusjonerer med en betydelig større, kan profilen til den minste lett viskes bort. Det må motvirkes, og risikoen må ikke overskygge de fordelene som ligger i faglig utvikling, forskning og samhandling med samfunns- og næringsliv. En fusjon mellom UiB og HiB vil klart styrke Bergen som kunnskapsby og Vestlandet som nasjonalt tyngdepunkt.

I denne sammenheng er det viktig også å nevne det gode samarbeidet HiB har med de private høgskolene innen lærer-/barnehageutdanning og helse- og sosialfag. Dette samarbeidet vil bli videreført og eventuelt også styrket dersom mulighetene ligger til rette for det.

6. HiBs posisjon overfor Universitetet i Bergen

Universitetet i Bergen er HiBs viktigste samarbeidspartner både innen utdanning og forskning. Det er faglig komplementaritet og geografisk nærhet som er de viktigste årsakene til dette.

Mens UiB er et klassisk og internasjonalt universitet med grunnforskningsansvar, er HiB en klassisk profesjonshøgskole med tydeligere regional posisjon og med ansvar for utdanning og forskning innen de viktige profesjonsfagene vi utdanner for (lærerutdanning, ingeniørfag, helse- og sosialfag).

Etter at universitet og høgskoler fikk felles lov i 1995, og etter kvalitetsreformen i 2003, er universiteter og høgskoler blitt likere hverandre. De har samme finansieringsmodell, samme gradsstruktur, alle skal gi forskningsbasert utdanning, høgskolene kan ansette professorer og kan tilby både master- og doktorgrader.

Dette har også påvirket samarbeidet mellom HiB og UiB, som har økt betydelig de siste 10 årene. En betydelig del av kompetanseoppbyggingen ved HiB har skjedd gjennom rekruttering av faglig personale med utdanning og til dels også sin forskererfaring fra UiB. UiB er den viktigste gradsgivende institusjon for HiBs stipendiater. I dag er samarbeidet mest omfattende og systematisk mellom Mat.nat.-fakultetet ved UiB og Avdeling for ingeniør- og økonomifag ved HiB. Her er det arbeidsdeling på bachelornivå, felles mastergrader, samarbeid om veiledning av master- og ph.d.-studenter, og utveksling av forskere på en rekke prosjekter. Også ved Avdeling for lærerutdanning og Avdeling for helse- og sosialfag er det mye samarbeid som er i stadig utvikling.

Det er flere trekk ved samfunnsutviklingen som tilsier et tettere samarbeid mellom høgskole og universitet. Samfunnsutfordringer som klima, helse og utdanning krever mer samarbeid og samhandling på tvers av både fagmiljøer og utdanninger. Samhandlingsreformen innen helse- og omsorgsfeltet er et godt eksempel på dette. Et stadig økende behov for mer innovasjon både i næringsliv og offentlig sektor krever ofte at utdanning, forskning og nyskaping er tettere integrert enn tidligere. To av avdelingene ved HiB, AIØ og AHS, mener at dagens samarbeidsmodell ikke er tilstrekkelig for å løse fremtidens utfordringer. Begge avdelingene går dermed inn for fusjon med UiB som det beste alternativet.

Tett samhandling med aktører både i næringsliv og offentlig sektor er et viktig fortrinn for HiB, og viktige innspill til institusjonen kommer fra RSA - Rådet for samarbeid med arbeidslivet. RSA gir tydelige tilbakemeldinger på at teknologimiljøene i Bergen er for svake og fragmenterte, og at det på helseområdet er et stort behov for styrket samarbeid og koordinering på tvers av institusjoner, utdanninger og fagmiljø.

Strukturbestillingen fra Kunnskapsdepartementet har økt kvalitet, mer robuste fagmiljøer og effektivitet som hovedmål, og det forventes at det på nasjonalt nivå vil være nødvendig med en rekke fusjoner for å få større og mer kraftfulle institusjoner. HiB ser flere muligheter for å utvide samarbeidet med UiB, for eksempel gjennom samhandling i tematiske klynger med bedre koordinering av utdanning og praksis, flere fellesgrader og felles forskningsprosjekter. I dag samarbeider allerede UiB og HiB i *Science City Bergen* på teknologiområdet, og planene om et tilsvarende samarbeid på helseområdet er lansert. Klyngen *Media City Bergen* er en realitet, og her ligger det godt til rette at HiB engasjerer seg sterkere. Felles for disse klyngeinitiativene er at arbeidslivet er medspillere på linje med UH-institusjonene.

Fellesmøtet 3. oktober 2014 mellom HiB og UiB ble viktig for det videre arbeidet med strukturinnspillet. I styremøte 22. oktober konkluderte to av HiBs dekaner med at fusjon med UiB ville være det beste alternativet som svar på strukturutfordringen. Sammen med innspillet fra Studentparlamentet, ble dette avgjørende for at HiB-styret vedtok å se på fusjon med UiB som et likeverdig alternativ med høgskolefusjon på Vestlandet.

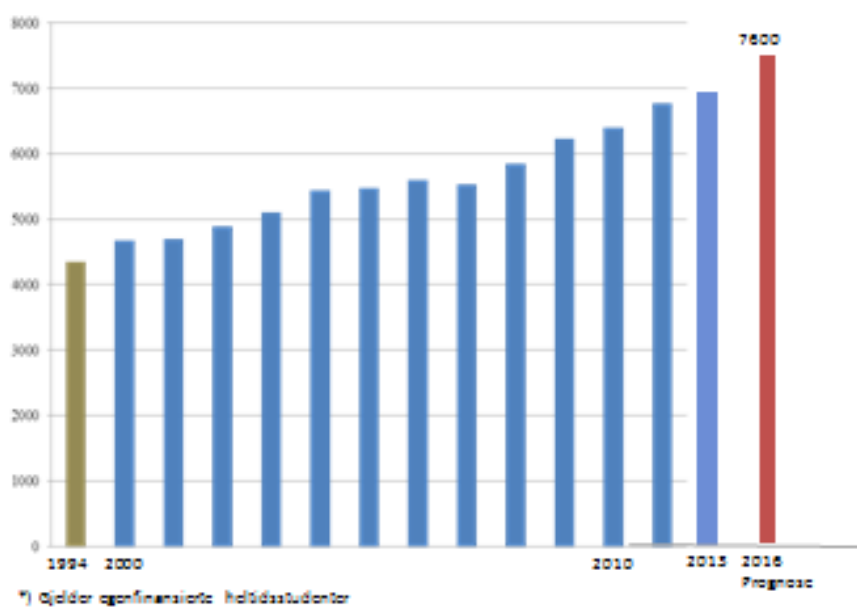
7. SAKS i andre landsdeler/regioner

Allerede gjennomførte fusjoner, og fusjoner som kan komme i andre landsdeler, kan påvirke løsningene for Vestlandet. I Nord-Norge vil det høyst sannsynlig bli to universiteter og ingen høgskoler. I Oslo-området vil det neppe komme nye fusjoner, men det er sannsynlig at Høgskolen i Telemark vil fusjonere med den nettopp fusjonerte Høgskolen i Buskerud/Vestfold. I Midt-Norge er det fusjonsinteresse mellom NTNU og HiST, og i tillegg kan NTNU fusjonere med teknologitunge institusjoner som høgskolene i Gjøvik og Narvik. Samlet vil dette gi Norge flere større og markante institusjoner, og en stadig større del av kandidatene innen ingeniør-, lærer- og helse- og sosialfaglig utdanning blir utdannet ved universiteter.

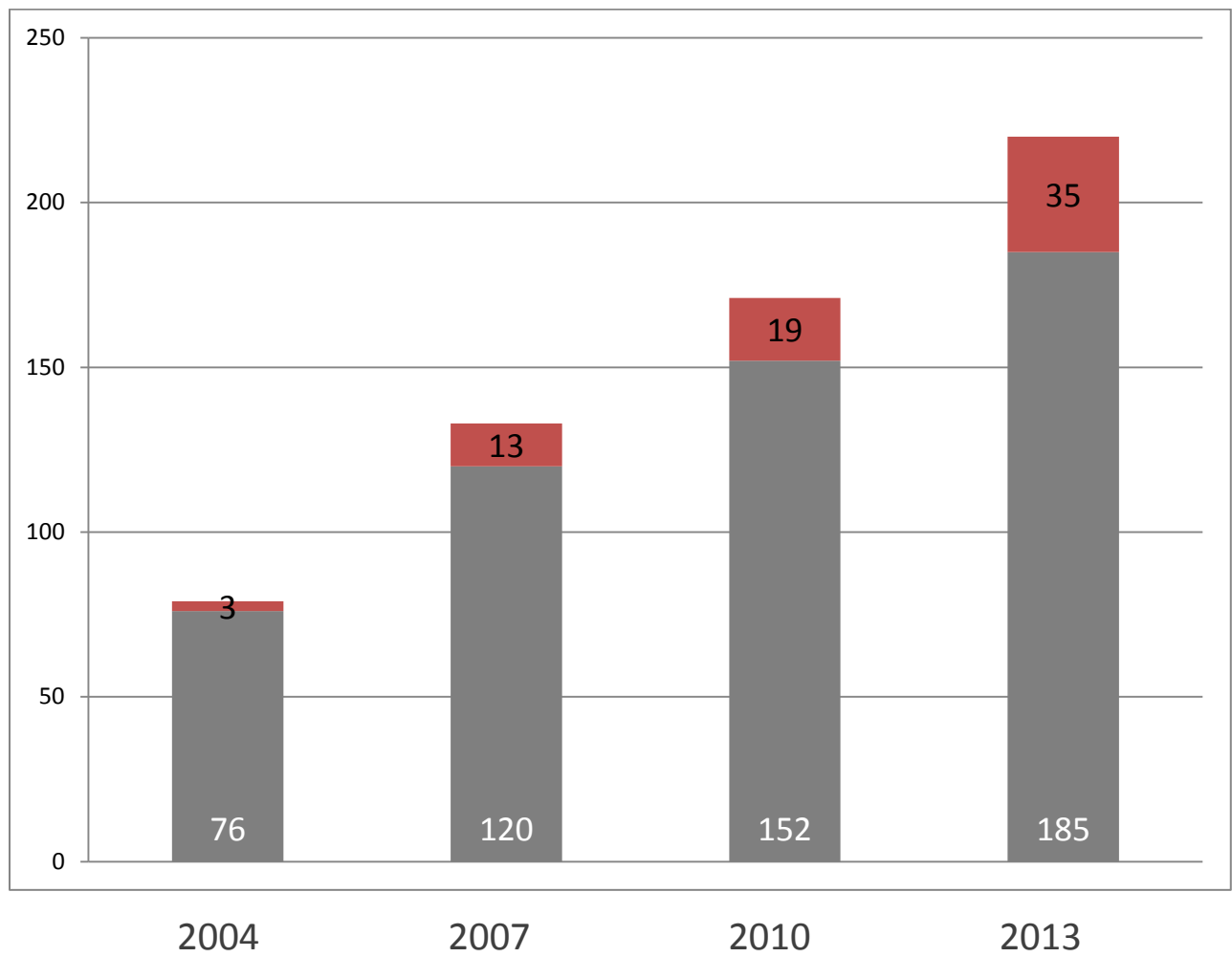
VEDLEGG:

Vedlegg 1: Studenttallsutvikling 1994-2013

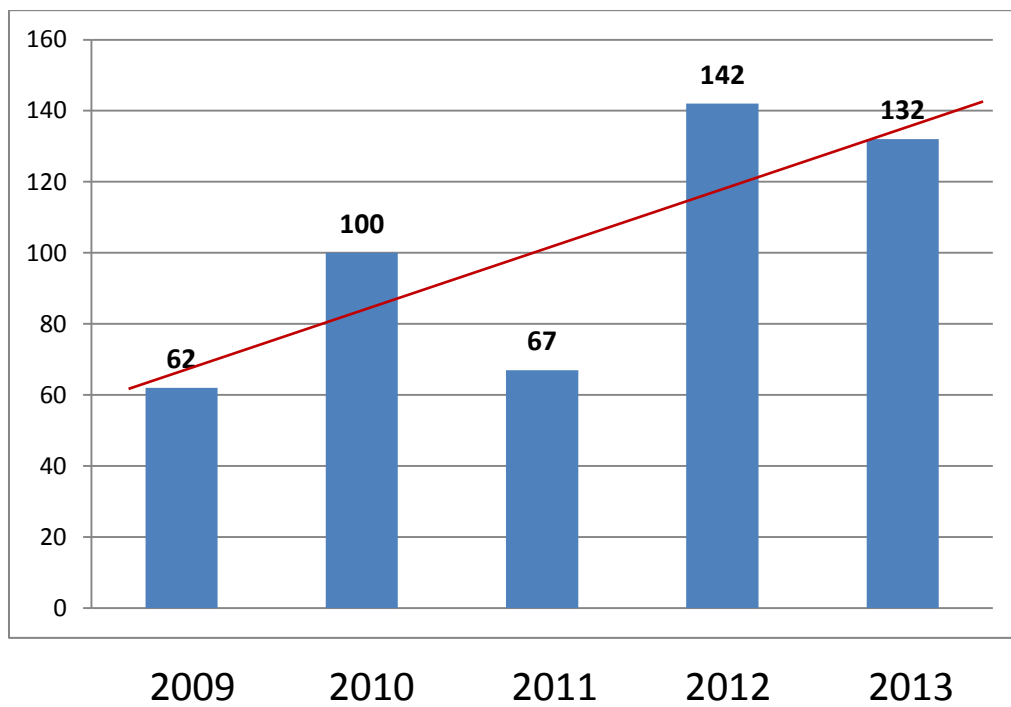
Studenttallsutvikling* 1994-2013

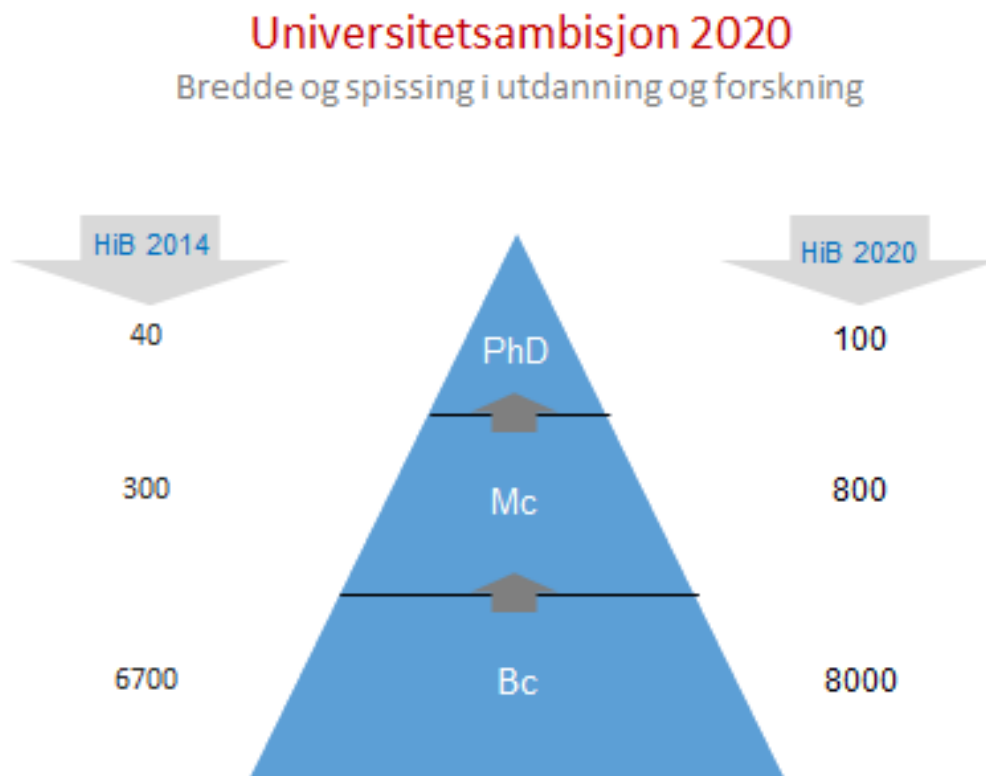
Vedlegg 2: Førstestillinger og professorer 2004 - 2013

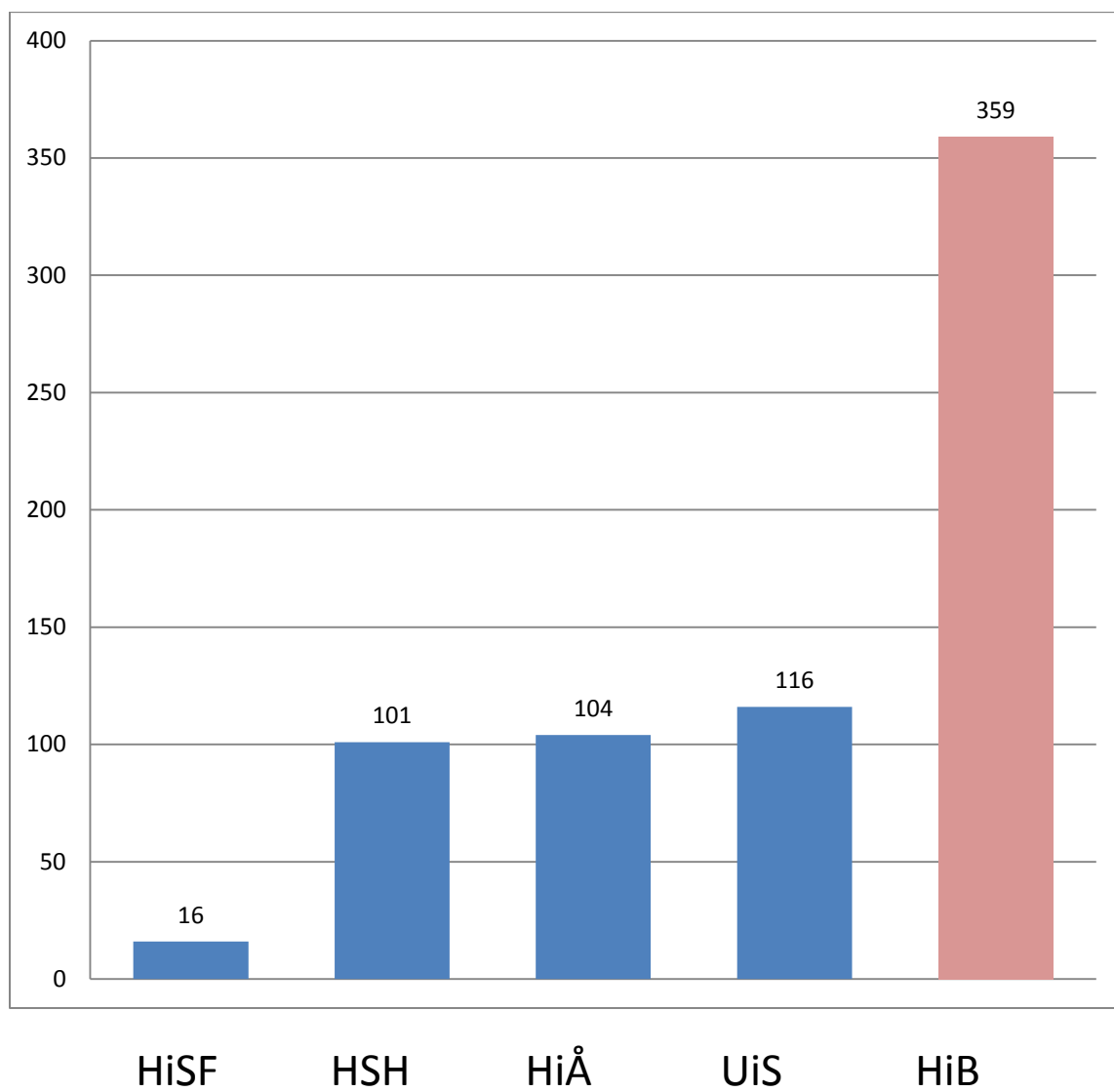
Vedlegg 3: Publiseringspoeng HiB 2010-2013

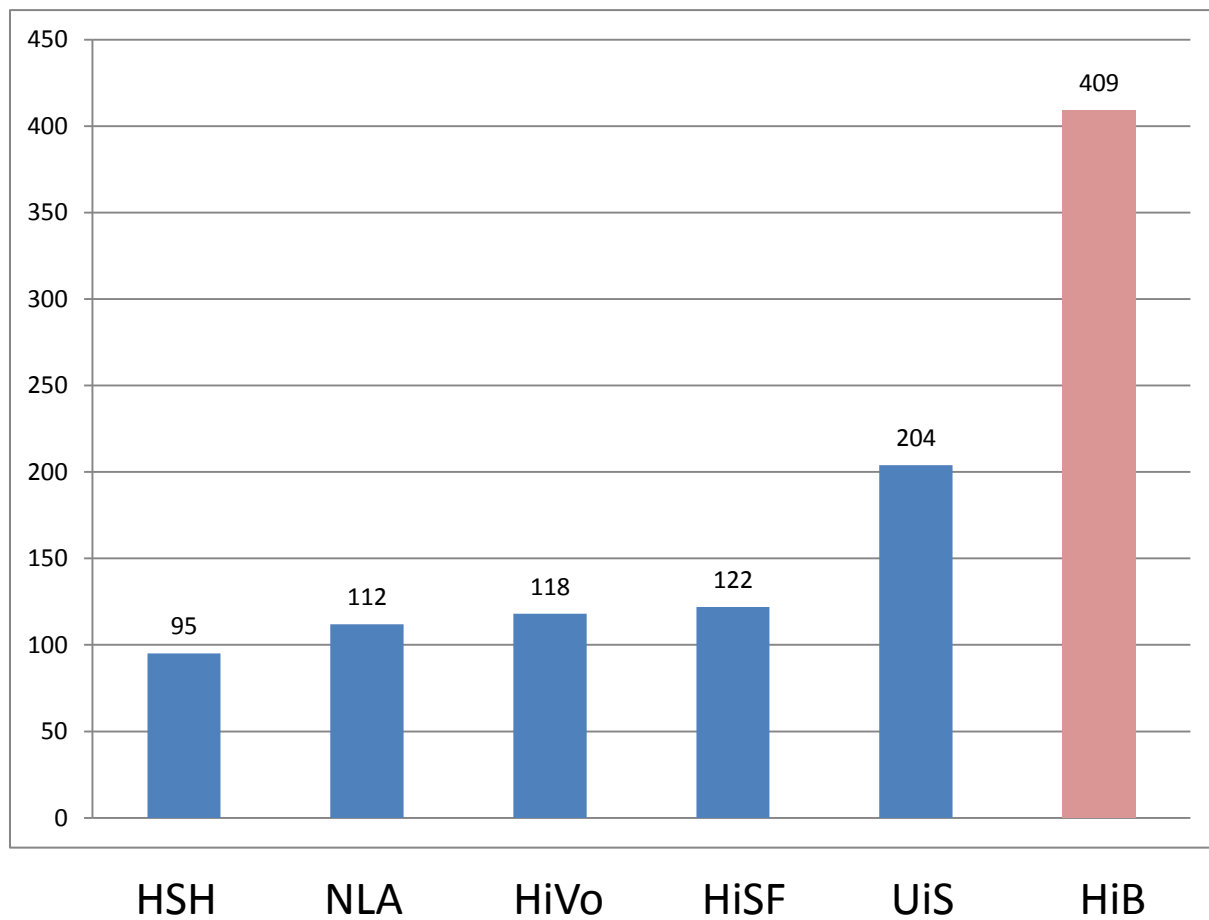
Vedlegg 4: Universitetsambisjon 2020

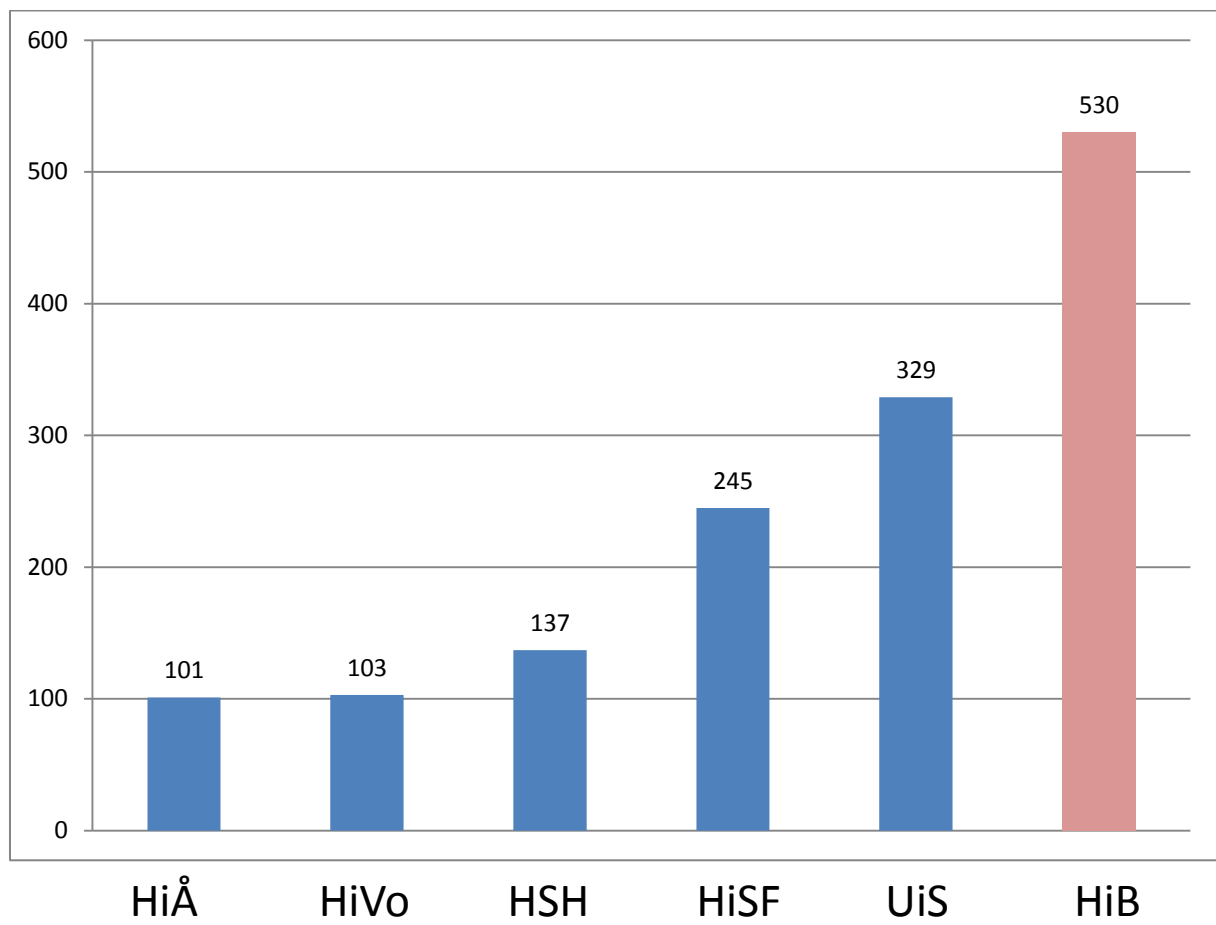
Vedlegg 5A: Ingeniørutdanning på Vestlandet 2013 - Kandidater bachelor i ingeniørfag

Vedlegg 5B: Lærerutdanning på Vestlandet 2013 - Kandidater grunnskole- og barnehagelærer

Vedlegg 5C: Helse- og sosialfaglig utdanning på Vestlandet 2013 - Kandidater bachelor

Vedlegg 6A: Nøkkeltal for UH-nett Vest

(Kjelde: Terje Bjelle, HiSF, med bearbeiding og tilleggstell frå HiB)

	UiB	UiS	HiB	HiVolda	HiSF	HSH	Sum/Snitt	Snitt UH
Grunnbudsjett frå KD 2014 (1000 kr)	2 740 000	1 094 000	866 000	300 000	340 000	288 000	5 628 000	
Tal årsverk over grunnbudsjettet	2959	1005	703	295	291	289	5 542	
Tal studentar h13. Totalt	14 897	9 141	7 287	3 893	3 678	3 228	42 124	
Tal heiltidsekv. h13. Eigenfinansierte	14 277	8 771	6 648	2 863	2 855	2 717	38 131	
KD-løyving per eigenfinansiert heiltidsekv.	192	125	130	105	119	106	148	
Tal studentar per tilsett i uf-stilling	7,2	14,1	14,2	20,3	17,7	17,0	15,1	12,6
60 sp-einingar 2013. Eigenfinansierte	10 125	6 347	5 682	2 327	2 494	1 774	28 749	
Studiepoeng per eigenfin. h-ekivalent h13	42,4	43,4	51,3	48,8	52,4	39,2	42,4	45,2
Gjennomføring normert tid ba-kand. 2013 (%)	37	42	58	64	62	46	52,00	43
Kandidatar totalt 2013	2556	1698	1589	581	637	541	7 602	
KD-løyving per kandidat 2013	1 072	644	545	516	534	532	3 844	
KD-løyving per 60 sp-eining	271	172	152	129	136	162	170 498	
Masterkandidatar 2013	1186	546	57	61	9	12	1 871	
Mediantal for ma-kandidatar per program 2012	7	10	10	4	12	18	10	9
Gjennomføring normert tid ma-kand. 2013 (%)	52	41,00	32	8	0	17	25,00	36
Primærskjolar per studiepass 2014	2,2	2,4	2,6	1,3	1,5	1,6	1,9	2,3
Gj.snittkarakter nye studentar 2013	4,6	3,9	4,3	4,0	3,9	3,8	4,1	4,1
Studentmobilitet (3 mnd) 2013	1716	352	299	216	75	85	2 743	
Publikasjonspoeng 2013	2048,2	478,2	131,6	68,4	40,2	65,3	2831,9	
Publikasjonspoeng per UFF-årsverk, 2013	1,04	0,71	0,27	0,36	0,19	0,35	0,49	

Vedlegg 6B: Nøkkeltal for UH-nett Vest - førstestillinger

	HiB	HSF	HSH	NLA	UiB	UiS
Dosent	3,6	4	2	0	0	4
Forsker	1	2	0	0	149,3	5,4
1.aman.	116,9	37,3	27,7	26,1	334,4	200,6
1.lektor	47,6	19,9	15,3	13,9	11,8	28,8
Høgskolelektor/univ.lektor	246,4	97,8	104,5	57,5	94,9	139,4
Høgskolelærer	14,9	14,7	13,8	6	4,1	8,1
Professor	22,7	8,3	11,2	8,7	516,3	115,5
Amanuensis	0	2	0	1	6	6,9
SUM	453,1	186	174,5	113,2	1116,8	508,7
	Andel førstestillingskompetanse av totalt faglig ansatte					
HiB	42 %					
HSF	37 %					
HSH	32 %					
NLA	43 %					
UiB	77 %					
UiS	69 %					
	Andel førstestillingskompetanse av totalt faglig ansatte					
HIB+HSF+HSH+NLA	39 %					
HIB+HSF+HSH	39 %					
HIB+HSF	41 %					
HIB+HSH	39 %					
HIB+NLA	42 %					
HiB+UiB	67 %					
HiB+UiS	56 %					
*forsker-kategorien er ikke talt med (her kan det være tilsatte både med og uten førstestillingskompetanse)						

Vedlegg 6C: Nøkkeltal for UH-nett Vest – Kandidattall 2013

KANDIDATTAL 2013							
	HiÅ	HiV	HSF	HSH	HIB	UIS	NLA
Ingeniør	104	0	16	101	359	161	0
GLU/allm.lærer	0	45	43	36	198	71	36
BLU/førskolelærer	0	73	79	59	211	133	76
Sjukepleier	101	0	128	137	209	177	0
Andre HSF	0	103	117	0	294	152	0
Øk.adm	73	0	60	63	100	130	
Andre studier	102	360	194	145	218	874	194
SUM	380	581	637	541	1589	1698	306

Vedlegg 6D: Nøkkeltal for UH-nett Vest – ledelse, administrasjon og studenttall

	HiB	HSF	HSH	UiB	UIS
Lederstillinger	11	9	5	23,7	21
Mellomlederstillinger	21	10,1	16,8	112	49,4
Kontorstillinger og saksbeh/u	153,3	56,6	56,2	663,3	265,8
	185,3	75,7	78	799	336,2
Totalt ansatte	743,5	305,8	293,3	3463,3	1143,7
Studenttall	6880	3313	3032	14451,8	10144
studenter per leder- og saksb	37,1	43,8	38,9	18,09	30,2
Lederstilling: direktør, avdelingsdirektør, dekan					
Mellomleder: instituttleder, studieleder, seksjonssjef, underdirektør og kontorsjef osv					
Har ikke regnet med ingeniører, renhold m.m. Her er det store forskjeller mellom institusjonene med tanke på hva de holder seg med selv og hva som er outsourcet.					

Vedlegg 6E: Nøkkeltal for UH-nett Vest – Vitenskapelig publisering 2013

Vitenskapelig publisering 2013							
			Publiseringsnivå		Publikasjonsform (andeler)		
Enhet	Antall vitenskapelige publikasjoner	Publikasjons-poeng	Andel Nivå 1	Andel Nivå 2	Periodika artikler	Antologi-artikler	Mono-grafier
UiB	3040	2048,2	0,79	0,21	0,74	0,24	0,02
UiS	513	478,2	0,78	0,22	0,76	0,22	0,02
HiB	272	131,6	0,89	0,11	0,57	0,42	0,01
HiSF	79	40,2	0,94	0,06	0,62	0,38	0,00
HiVolda	79	68,4	0,88	0,12	0,59	0,38	0,03
HSH	96	65,3	0,90	0,10	0,77	0,22	0,01
SUM	4079	2831,9					

Vedlegg 6F: Nøkkeltal for UH-nett Vest – Publikasjonspoeng pr UFF-årsverk 2013

Publikasjonspoeng per UFF-årsverk 2013			
Enhet	Publikasjonspoeng	UFF-årsverk	Publikasjonspoeng per UFF-årsverk
UiB	2048,2	1 974,7	1,04
UiS	478,2	673,6	0,71
HiB	131,6	493,8	0,27
HiVolda	68,4	192,0	0,36
HiSF	40,2	207,8	0,19
HSH	65,3	189,2	0,35
UFF-årsverk: Stillingskoder på			
	http://dbh.nsd.uib.no/dokumentasjon/stillingstype.action?stil_id=1		

Total kandidatproduksjon 2013

Ulike institusjoner og konstellasjoner

